

L'Esquella de la Torratxa

Any XLI :: Núm. 2093

15 cèntims=Atrassats 30

Barcelona, 14 de Febrer de 1919

LA FIGURETA

—Apa, minyons, ja podeu començar a badar la boca.

NEUTRÁCIDO (ESPAÑOL)

Indispensable para curar inmediata y permanentemente todas las enfermedades del
ESTÓMAGO, HIGADO E INTESTINOS
de composición originalísima y ÚNICA; sin bismuto, bicarbonatos, magnesia ni calmantes.

FRASCO, 6 Pesetas

Frasco doble (1/2 litro), 10 Pesetas

Concesionario exclusivo: JOSÉ MARÍN GALÁN, Sevilla. — Agente exclusivo para Cataluña: JAIME FIRMAT NOGUERA, Consejo de Ciento, 347

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos.
Asepsia de las vías urinarias
Oálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifus
Gota

UROMETINA
L'AMBIOTTE HERMANOS
Sinónimos: Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina.

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

B A Z A R D E L A U N I Ó N

== Carrer de la Unió, 3. - BARCELONA ==

Útils per a escriptori :: Tintes superiors :: Impressions comercials de totes menes

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes
Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Teléfono 4115 A

Per a conservar la boca sana

KRAMERINA

ELIXIR DENTRIFIC
segons fórmula de

D. Josep Meifrén

preparat en el laboratori del
Doctor Cabot Cadafalch

Preu del frasc 4 pessetes

EN VENDA: Diputació 264. - Barcelona

CRONICA

D'ACTUALITAT

EN Rusiñol trobaria ara amb la tragi-comèdia de la Mary-Focela, un nou capítol per als seus *Ocells de fang*. Pobre xicota, que va somniar ésser la Joana d'Arc d'Espanya, armada amb cuirassa d'antiquèles i un cuplet feridor! Pobre senyoreta d'escenari, que volgué ésser senyoreta

de història, plena de gràcia i de temeritat, de glòria i de cabals! Com un Quixot femella, a la primera sortida pels camps de la Manxa—no oblideu que Madrid és la capital de la Manxa,—tingué d'entornar-se a la seva llar, plorosa i desencantada. La llegenda està acabada: Mary-Focela, flor d'un dia o espines d'un cuplet.

Confessem que Madrid ens ha donat una lliçó d'ele-gància. Quan esperàvem se succeïrien en el teatre «Lara» les apoteosis de la Mary-Focela, la rebutgen amb un silenci menyspreuador al segon dia, i ella, entristida, se'n va. Madrid, el veritable Madrid tradicional, fet de ironia

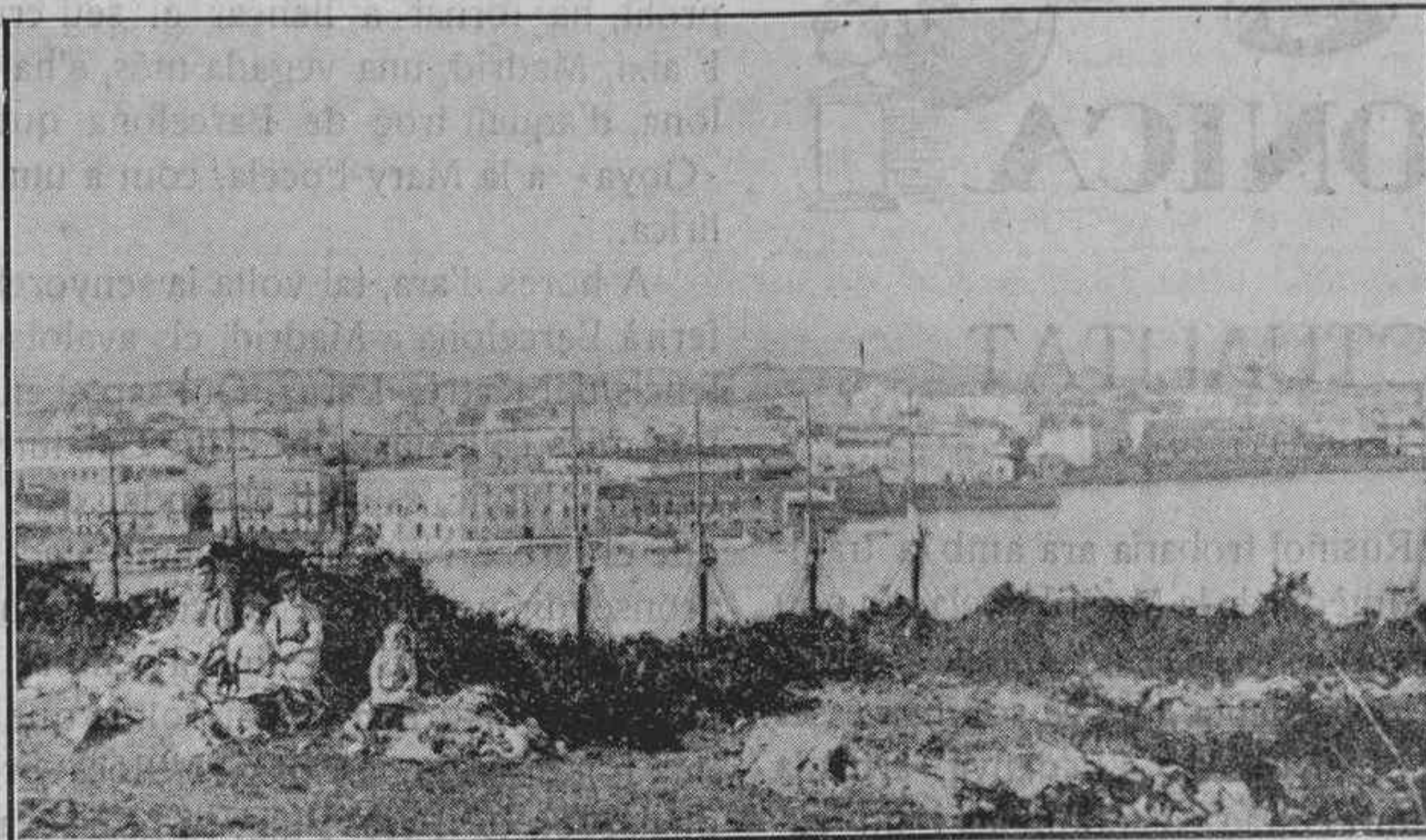
i de mesura, al veure que una cupletista volia aprofitar un patriotisme circumstancial per a aconseguir fama i profit, ha tornat a llençar el seu crit: *¡No hay derecho!* I així, Madrid, una vegada més, s'ha separat de Barcelona, d'aquell troç de Barcelona que va enlairar en el «Goya» a la Mary-Focela, com a una Agustina d'Aragó lírica.

A hores d'ara, tal volta la senyoreta Mary-Focela preferirà Barcelona a Madrid, els avalots del «Goya» als silencis del teatre «Lara». Qui sap si en el seu fons no serà una mica catalanista! I és que Catalunya, complint el manament bíblic, és com el sàndal que perfuma la destal que el fereix. N'hi ha prou amb atacar a Catalunya per a aconseguir nomenada. Un cronista que escrigui a Madrid contra el catalanisme, tindrà sempre un lloc d'honor en la premsa madrilenya. Un polític que sostingui l'Espanya una i indivisible, arribarà a llocs preeminents. Fins un qualsevol, tu Pere Puig, tu Lluís Mas, si truques a les portes del *A B C*, o de *El Imparcial*, veuràs com se t'obren, si portes a la mà un article contra l'autonomia. Centenars d'escriptors sospiren per a arribar al *A B C*. Endet ades tindran talent o cercaran recomanacions. El *A B C* restarà inaccessible. Però tu, Pere Puig, modern advocat, senzill enginyer, humil comerciant, però català, negues raó o unanimitat al catalanisme i aconseguiràs immediatament lo que no assoleix en anys la joventut que, plena de il·lusions i de quartel·les, va a la conquesta de Madrid.

Però Madrid, repetiu-ho, aquesta vegada ha tingut un gest d'aristòcrata que, confessem-lo, no havíem tingut nosaltres. Penseu en les ovacions que li havíem tributat!

L'alemany. — Mai que necessitis una lliçoneta, ja ho saps, disposa.

Vista general de l'Havana

en els àpets, en les toies, en les llacades que hauríem ofert a la Mary-Focela catalana. El senyor «Xenius», en el seu Glossari, la declararia immediatament noucentista!

* * *

En Camba no té raó. En Pere Rahola no posseeix una silueta de *coiffeur de dames* marsellès, en primer lloc perquè els *coiffeurs de dames* posseeixen una perruca negra i recargolada i En Pere Rahola té una magnífica calva, i en segon lloc perquè En Pere Rahola té, precisament, un aire de castellà tradicional, gairebé de comte-duc de Olivars. Sembla un Velázquez i li escauria el xambergo.

La «Lliga» hem de convenir, una vegada més, que ho té tot perfectament organitzat, fins els tipus. En Cambó, l'home de les ambigüetats i de les polítiques curtes, té una silueta semítica i relliscosa. Damunt d'En Cambó no s'aixecarà mai el bastó de l'Armiñán. En Ventosa, el seu segon, encarregat dels papers d'home bò, llueix una cara sonrosada i correcta, un bigotet retallat, un coll baix, una corbata negra i una veu d'advocat defensor. Es l'home gris, destinat als actes grisos. Però cal un diputat ferm, amb bon pit i veu alta, incapaç de pusilimitat, i apareix En Pere Rahola.

Endebades cercarieu en tota la «Lliga» un parlamentari per a interpelacions perilloses que reunís les condicions d'En Rahola. Per això hem dit que el consell de la

Aquest
número ha
passat per la
censura
governativa

«Lliga», com l'Estat Major alemany, tot ho té previst.

Tot. Algú va arribar a dir que la Mary-Focela estava contractada de amagat per En Cambó.

Madrid ha donat la raó an el satíric maliciós. I mentre la Mary-Focela desfà, atribulada, els seus contractes, En Pere Rahola arriba, triomfador, a Barcelona. Convinguem, amics, que la «Lliga» sembla la divina Providència de Catalunya, encara que tingui, nosaltres en primera línia, els seus blasfems.

PARADOX

MUNICIPALESCA

Deia la vella ...

Que no es volia morir per a sentir-ne de noves. La resistència de la vella a deixar el món hauria sigut més

força, de viure en els temps que atravessem i haver fet coneixença amb algun dels nostres regidors, qual fantasia no té aturador. Capaç, pel seu geni reformador, per la seva pruija de promoure enrenou, d'atentar contra lo més sagrat, contra lo que de més digne de respecte hi hagi.

De tot lo que d'un temps ençà s'ha dit a Cà la Ciutat, de tots els projectes proposats, cap tan fantàstic i divertit com el que s'enclou en una proposició llegida en l'avant-darrera sessió, no aprovada, afortunadament. Ni en camí d'ésser-ho mai, en tant imperi el seny en una minoria consistorial sensata, respectuosa amb el passat i el present de Barcelona.

Amb l'excusa, verament atendible per cert, d'evitar

Vista general de Barcelona

corrents d'aire, i com si no sigués la frescor patrimoni de l'Ajuntament, se tracta en la proposició de referència, de cobrir amb una claraboia el pati d'entrada de l'edifici, únic modo—diuen els firmants del document—de sostreure's a les incomoditats i als inconvenients que resulten de l'actual configuració de l'esmentat lloc.

De valdre-s'ho, diria als autors de la proposició lo que representa el pati que han pensat falsejar, el despropòsit que la pensada implica.

No hi ha que dir si ens manifestem contraris a que siga el pati cobert.

Voldriem, abans, que tal com està, s'hi celebressin les sessions.

Ja veuríem on anaven a parar la verboricitat i les ganes de perdre el temps, que caracteritzen a bona part dels regidors.

JUST

Aquest número ha passat per la censura governativa

Focela i els nostres parlamentaris. Els uns cap el Congrés; l'altra cap a l'escenari del «Lara». Els parlamentaris a seguir cridant «Visca Catalunya!»; la Mary-Focela, a cantar el seu «¡Viva España!». Al matí, ja en les planúries manxegues, prop de Madrid, la Mary-Focela digué a una senyoreta francesa que l'acompanyava:

—*Ahí está el Madrid de mi vida.*

I començà a contar-li les seves aventures barcelonines; els escàndols, les baralles, l'apoteosi, el banquet. La senyoreta francesa degué fer-li alguna pregunta, a la qual respongué la Mary-Focela plena de decidida serietat:

—*Mire usied, quieren la autonomia; pero la piden de una manera que no podemos dársela.*

L'oració de moda

Diuen que tots s'han adormit, de nanos, repetint amb la mare o la minyona pietosa, una oració que comença:

*Jesus, Josep i Maria
jo us donc el cor i l'ànima mia...*

Confessem que no l'hem resada mai. Però els petits l'han transformada. I resen:

*Jesus, Josep i Maria
doneu-nos l'autonomia...*

El papà, el germà, el criat o la minyona, la continuen:

*Jesus, Josep i Maria
treieu-nos la policia.*

No diuen «treieu-nos», sinó que usen el verb auxiliar català.

Confessem que aquesta oració ja l'hem resada.

A CAU D'ORELLA

Retrospectiva

Encara la Mary Focela?... Perdó mil vegades, però temps a venir els hi plaurà als nostres fills llegir aquestes anècdotes de la política enganxada a la frivolitat. Perdó, repetim, baix promesa de no reincidir retreient a la famosa senyoreta, caiguda definitivament en desgràcia. Però l'anècdota a contar és tan decisiva...

Sortiren en el mateix tren, cap a Madrid, la Mary-

Telegrams i petons

—Quants telegrams haveu rebut, amic Rahola?
En Pere Rahola s'agafa la barba, medita, riu amb aquell riure gras d'home fort i respòn:

—Més que en tota la meua vida, més que *La Vanguardia*.

Després dels llaços, les manifestacions i les assemblees, lo que tenen més ben organitzat els patriotes catalans són els telegrams. Aquesta vegada el despatx d'En Pere Rahola ha estat com el despatx d'un d'aquells telegrafistes que semblen prestidigitadors amb cintes blaves.

—Així haureu estat l'admiració de la «Casa de Telégrafos».

—Tan fets estaven a portar-me telegrams, que vaig rebre'n un que deia: «Rahola: Madrid.—Llegado bien; Muchos, muchos besos.—Conchita.» Era un altre Rahola, però a Madrid no n'hi havia d'altre que jo, per als telegrafistes.

Aquest número ha pasat per la censura

L'ESTAT MAJOR DE LA CASA GRAN

En Miquel Vidal i Guardiola

En el sentit hipotètic, ve a ésser En Vidal i Guardiola el «Beco» de l'Ajuntament, l'amo del rebost municipal. Successor directe d'En Pere Corominas, hereda de l'autor de *La vida austera* la propensió a les utopies, a espiritualitzar els logaritmes, tan obertament oposats a tota mena de poetitzacions.

Per a arribar al lloc que a Cà la Ciutat ocupa, feu En Vidal i Guardiola—deixeble mimat d'En Flores de Lemus—que l'afavorissin, a la vegada, En Prat de la Riba i En Lerroux, lo que prova la seva suficiència en la captació de voluntats. Satisfet el seu anhel, se decantà políticament del costat de la «Lliga», que li premià la filiació enlairant-lo a la direcció de l'«Escola d'Alts Estudis Comercials», creada per la Mancomunitat. A l'ombra de la senyera regionalista, gloriosa i triomfadora, va En Vidal i Guardiola donant lliure curs als seus plans hisendístics, marcats—hi ha qui diu—de l'aplom i la seguretat que donen els anys i la experiència.

La personalitat burocràtica d'En Vidal, compresa en primera línia, quedà, tantost declarada la guerra, absorbida per la seva actuació com a laborant en el bàndol al servei dels Hohenzollern. A tal extrem, que en el tràgic procés seguit pel cessarisme, s'ha fet notar En Vidal i Guardiola per la seva germanofília extremada. Pel seu entusiasme per la causa d'Alemanya, on és fama que passà bona part de la seva joventut. En quines fonts espirituals abeurà la seva intel·ligència, Poble al que s'uní amb lligams preuats i inesborrables.

Antecedents d'aquesta mena havien, necessàriament, de convertir an En Vidal en hèroi de insospitades historietes, quin fonament rau en l'interès i l'ànima imponderables amb que ha seguit el curs dels aconteixements esdevinguts en els camps de batalla. A ésser protagonista d'escenes divertidíssimes, comparables amb el paper jugat a darrera hora per l'almirall Tirpitz i von Hindenburg, que En Vidal eternitzarà o poc menys.

An aquest ordre correspon el cas insòlit, de que entregat el nostre home en còs i ànima a la lectura d'una crònica de l'Armando Guerra, entrés un dia al despatx de la Secció de Hisenda un ciutadà industrial.

—Bon dia—digué aquest.

I de que maquinalment, sense alçar els ulls del paper, respongués En Vidal:

—Guten Morgen.

El ciutadà industrial, home senzill, que anava a que se l'eximís del pagament d'un arbitri, restà astorat,

EN EL CABARET

—Au, cuita, ensenya'm la lliga-cama.
—No, que'l censor me la tatxaria.

sense saber què dir. Refet de la impressió rebuda, afegí, passada una estona:

—Dispensi, jo venia...

I En Vidal, sense mirar-lo, amb el mateix posat distret:

— *Was wünschen sie?*

Nova i més grossa sorpresa del visitant, incapaç de desxifrar els embuts del cap d'Hisenda.

Insinuà, per fi, després d'una pausa:

—Quin dia vol que torni?

A lo que respongué fredament En Vidal:

—*Uebermorgen.*

Perduda l'esma, sense saber com sortir-se del pas ni per on tirar, deixà l'industrial que seguís la conversa pel següent viarany:

—Si tingués la bondat d'examinar aquests papers, i fer que se resolgui aviat...

—*Ich will tun was ich Kaun um Ihnen zu dienen.*

—Doncs que's conservi... i no se'n desfaci.

—*Auf Wiedersehn.*

No hi ha que dir que deixà el ciutadà industrial el despatx de Hisenda amb el cap a tres quarts de quinze. Com si res hagués passat, restà En Vidal ensimismat amb la lectura d'*El Debate*, agè a tot lo que no sigués la seva arrelada dèria.

A qui no conegui an En Vidal i Guardiola li semblarà, potser, que alterem els fets. Res, emperò, tan ajustat a la veritat, com lo que acabem de contar.

En Vidal, un temps desinvolt i desafiador, se mostra, des de fa dos mesos, concirós i desolat. L'enfonzada de lo que tenia per incommovible, l'ha ferit en lo més pregon. Remembra amb amargor les hores joioses passades al «Club Germania», l'esforç posat a contribució per aconseguir de la mainada de Camprodón que aprengué el *Deutschland Uber Alles*. Veu en l'ordre de les funcions administratives, que com a funcionari li estan encomanades, la impossibilitat de dur avant la disciplina germana que imposa sacrificar la varietat a la uniformitat; la immolació de tota iniciativa individual en l'altar de la força...

I no menja, ni dorm, ni vol saber res de la guerra ni de l'armistici. Gairebé i tot, ha perdut la confiança amb els tractadistes que ajudaren a la formació del seu credo econòmic. En el seu quarto d'estudi jauen, oblidats, menjats per la pols i les terenyines, els volums pesadíssims, escrits pels Schaffle, Daring, List, Schomoller, Nebenius, Delitzch, Schömbers, Herman, Kleinwachter, Rucher, etcètera.

Ha perdut En Vidal i Guardiola, amb el trasbals, l'aire de superioritat, l'èmfasi amb que's produïa. Els fums prussianistes enterboliren la seva pensa, i creient-se en plena era de conquesta i de dominació, esguardava indiferent al pròxim, amb tal de que no participés de les seves creences equivocades. Lo pitjor és que s'entossudeix en no tastar res ni en volguer nodrir-se, fins i a tant—diu—que se posin a la venda els *Cubitos Maggi* i els productes alimenticis *Knorr*.

Pobre Vidal! Dol el pensar que fa encara no sis me-

sos hauria tingut pels Mendizábal, Madrazo, Azcárate, Paso Delgado, Olózaga, Camacho, Posada, Borrego, Cobián i Lluhí Rissech—cas de que haguessin format part de la Comissió de Hisenda—la mateixa pietosa comiseració que per a l'Emilià Iglesias i En Puig de la Bellacasa sentia.

En tant que n'hi ha prou a hores d'ara, per a que obri En Carvi la porta del despatx de Hisenda, i digui:

—Hola, Vidal!

I corri el *Vorsteher das finanzwesen* a deixar presurós la cadira, agenollar-se, i alçant els braços, exclamar, gairebé amb les llàgrimes als ulls:

—*Kameradel!*

GLOSARI

«HIMNO DE LA RAZA»

En commeració del descobriment de l'Amèrica; fet pel senyor Colón, els hispanòfils residents a les Repúbliques de «allende los mares», que encara en queda algun, gràcies a Déu, acaben de llençar als quatre vents un himne.

El titulen «Himno de la Raza», i encara que no l'ha-

LARGO PLAZO ME FIAIS...

—La mamà diu a veure quan penses decidir-te...
—Quan el govern ens aprovell'Estatut.

vem sentit cantar, per la mètrica de les seves estrofes, que recorda la de uns versos d'En Ricard de la Vega, molt populars, creiem que's tracta d'un schotis-agarrao ple de «grimegia» i de «sandunga».

Heu's aquí l'himne.

CORO

*Las tres carabelas avanzaan,
surcando las ondas de azur;
Cristóbal Colón de Isabela
el alma nos trae y la luz,
el arte de Grecia pagana,
la fuerza de Roma imperial,
el verbo amoroso de Cristo,
de España el eterno ideal.*

*Si, hidalga, la Iberia a sus hijas
idioma y cultura otorgó,
tambièn generosa su sangre
la Madre fecunda les dió.*

*Progenies de aquel Don Pelayo,
Cuahutémoc y Manco Capac,
en una fundieron las razas
de Ercilla y de Caupolicán.*

*Y hermanos los bravos aztecas
serán del altivo Aragón,
lo mismo que los castellanos
del inca que viene del sol.*

*Despierte la RAZA dormida,
despierte; luchar es vivir;
vivamos el tiempo presente,
luchando para el porvenir.*

ESTROFAS

*La RAZA escogida que siempre,
de magnos destinos en pos,
con veinte naciones gemelas
a España ser libre ofreció*

*Unámonos hoy; es precisa
la unión, si queremos vencer.
Terminen las luchas civiles.
cuestión ya de ser o no ser.*

CORO FINAL

*Y no demandemos a gentes extrañas,
lo que entre nosotros tenemos que hallar;
la ciencia, el trabajo, la industria y el arte,
y el noble abolengo de estirpe inmortal.*

*Mas, si alguien un día pretende humillarnos,
por uno los otros debemos morir;
que, si descendemos de Hidalgo y Bolívar,
tambièn ser sabremos los nietos del Cid.*

*Y juntos los que hablan la lengua divina
que hablaron antaño Boscán y Alarcón,
demuestren al mundo con hechos tangibles
el genio potente del indoespañol.*

*Que nunca se olvide la frase de Juárez,
que todos recuerden al gran Castelar;
pues todos cabemos en la PATRIA grande,
en la PATRIA inmensa: la PATRIA RACIAL.*

La lletra d'aqueix himne, que ha sigut acullit amb veritable entusiasme patriòtic per les vint i tantes repúbliques americanes, és original d'un poeta èpic que's diu F. Q. de B. Fem aqueixes aclaracions perquè no voldriem que algú es pensés que hi tenim art ni part. Si els versos fossin nostres o de l'Oliveros i en Castellví, també ho diríem.

XARAU

Foc

i ha gent que creu que lo millor de la primavera són les flors, de l'estiu els fruits, de la tardor les fulles seques i de l'hivern les neus.

En això últim van errats. Lo millor de l'hivern és precisament lo contrari de les neus, és el foc. Foc se'n encen cada dia de l'any en totes les cases, és necessari; però, el foc de l'estiu, exceptuant sempre els de Sant Joan i els coets i demés d'artifici, és no ja poc divertit sinó molest.

Els de la tardor i primavera poden arribar a plaure'ns en dies determinats, quan març marçot fa de les seves o quan a mig novembre Sant Andreu, el de la pluja o neu, avençant uns dies sa festa, ens compareix abans d'hora.

De totes maneres se tracta sempre de focs poc poètics i que hom aguanta, si vos plau per força, ja que sobre d'ells bull l'escudella o es rusteixen les costelles o s'estoven les mongetes.

A a el foc de l'hivern és tota una altre cosa. Ja fa un gran plaer l'encendre'l. Agafes un diari i en fas com una bola; sobre el diari teies i damunt els tions. Al agafar aquests, dius sempre:

—Són humits. Veiam sinó tindrem foc avui.

De totes maneres els col·loques amb gran cura en son lloc i després encens el misto i l'acostes al paper que s'encen corrents i inflama les teies que t'omplen de flaires de reina. Ja és indiferent, sembla com si no tinguessis nas, sols els ulls són desperts en aquells moments solemnes.

—Pren o no pren?

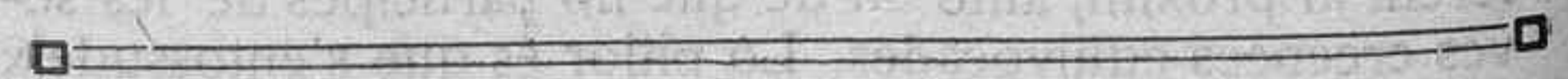
—Ja ha pres!

Baixem corrent la porta del escalfa panxes i escoltem satisfets el roncar de la xameneia. Aviat se sent el crepitar de les rabasses o dels bocins de roure i olivera. Aixequem teló, ha començat l'espectacle.

Quantes vegades he probat de llegir davant del foc... és inútil. No hi ha llibre que resisteixi, la mirada se te'n va cap a les llangotes que al morir fan els tions. Nosaltres, els homes, les llangotes les fem sempre amb la llengua vermella que tenim i ens surten de la boca. Els tions no. Les fan amb llengües de tots colors; ara vermelles, ara verdes, ara grogues, blaves, blanques. I els surten d'arreu, del cap, dels peus o del mig.

Diuen alguns que tirar llenya al foc és condemnar-la a morir. Cert, es morirà, però de moment és fer-la viure i viure creant les coses més boniques de la terra. Cap pintor, ni poeta, ni argenter, ni músic podrà igualar-les mai. Oh! aquells colors, oh! aquella escalforeta...

A més, tenen l'encant de que no pots acostar-t'hi massa. Crema.

VISCA CATALUNYA!

Avis de l'Administració, als senyors Corresponsals:

Continuant l'anormalitat en el servei de Correus, no responem dels paquets de periòdics que's perdin.

LA FLOR PROHIBIDA

— Quina llàstima, refava!...
— Tant bé que en el trau m'esquia
i tant cofoi que hi anava!

TELO ENLAIRE

LICEO

No anarcn pas errats de comptes els que s'atreviren a augurar un èxit amb la *Louise* que ha tingut a bé donar-nos la rumbosa Empresa de la Casa gran. Tantes vegades com s'ha representat a Barcelona aqueixa dedicada partitura d'En Charpentier, mai com ara havia assolit un conjunt tan arrodonit i tan admirable. Tot aquell drama real de la *griseta* fou exterioritzat pels notabilíssims artistes francesos d'una manera justa i acabadíssima.

El baríton Dufranc agradà molt, com actor i com a cantant; el senyor Ovido va convèncer també al auditori; però els que més sobresortiren foren la incommensurable Vyx, que estigué feta un braç de mar com artista i com cantatriu; la senyoreta Lahowska, molt correcta i molt discreta i el mestre Vitale que dirigí l'orquestra amb una honradesa elogiabile i amb la perícia a que ens té acostumats.

En resum un veritable aconeteixement que fa honor a la casa.

—Diumenge, a la tarde, tornà a anar *Madama Butterfly* encarregant-se de la protagonista la celebrada Bellincioni. Tots recordavem l'excel·lent interpretació de la Storchio, però tot això no aminorà l'èxit, que fou esclatant.

—Ja està anunciada *La Mortisca*.

ROMEA

Gelosa, comèdia en tres actes, d'origen francès, adaptada a la nostra escena pel culte escriptor Geroni Moliné ha constituït un franc succés per a la companyia del «Romea». Se tracta d'una obra d'enginy i observació, de construcció perfectament equilibrada i d'una comicitat extraordinària. L'acció, de un interès que no desmaia, comença naturalíssima en el primer acte i esdevé quelcom grotesca en el segon, però retorna humana i natural en el seu acabament. L'argument, no gens complicat, dóna lloc a una varietat de escenes regozitjades, de *trucos* inesperats i de situacions divertidíssimes, així com a una exposició de tipus dibuixats amb traça, el caràcter dels quals se destaca sempre en un agrados terme mig, entre la «fotografia» i la «caricatura»; personatges tots amb en el degut relleu, en la creació dels quals s'hi descobreix la mà trencada de un expert vodevillista.

El llenguatge, molt propi i molt correcte, acredita la enviable ploma del senyor Moliné, a qui devem agrair una perfecta adaptació com la de aquesta bonica comèdia; tasca tan meritòria com la de fer una obra original.

Els artistes del «Romea» havien ensajat degudament, i així els voldríem veure sempre. Tots se'ns mostraren perfectament possessionats de llurs papers. La Emilia Baró, esplèndida; la Morera inimitable; la Guart, notabilíssima en un paper episòdic; la Pino, molt bé; En Mir, prodigant la gràcia i la naturalitat; En Font, justíssim d'intenció; En Torrents, aplomat i elegant, i En Pallach i els altres treballant tots per el bon conjunt.

POLIORAMA

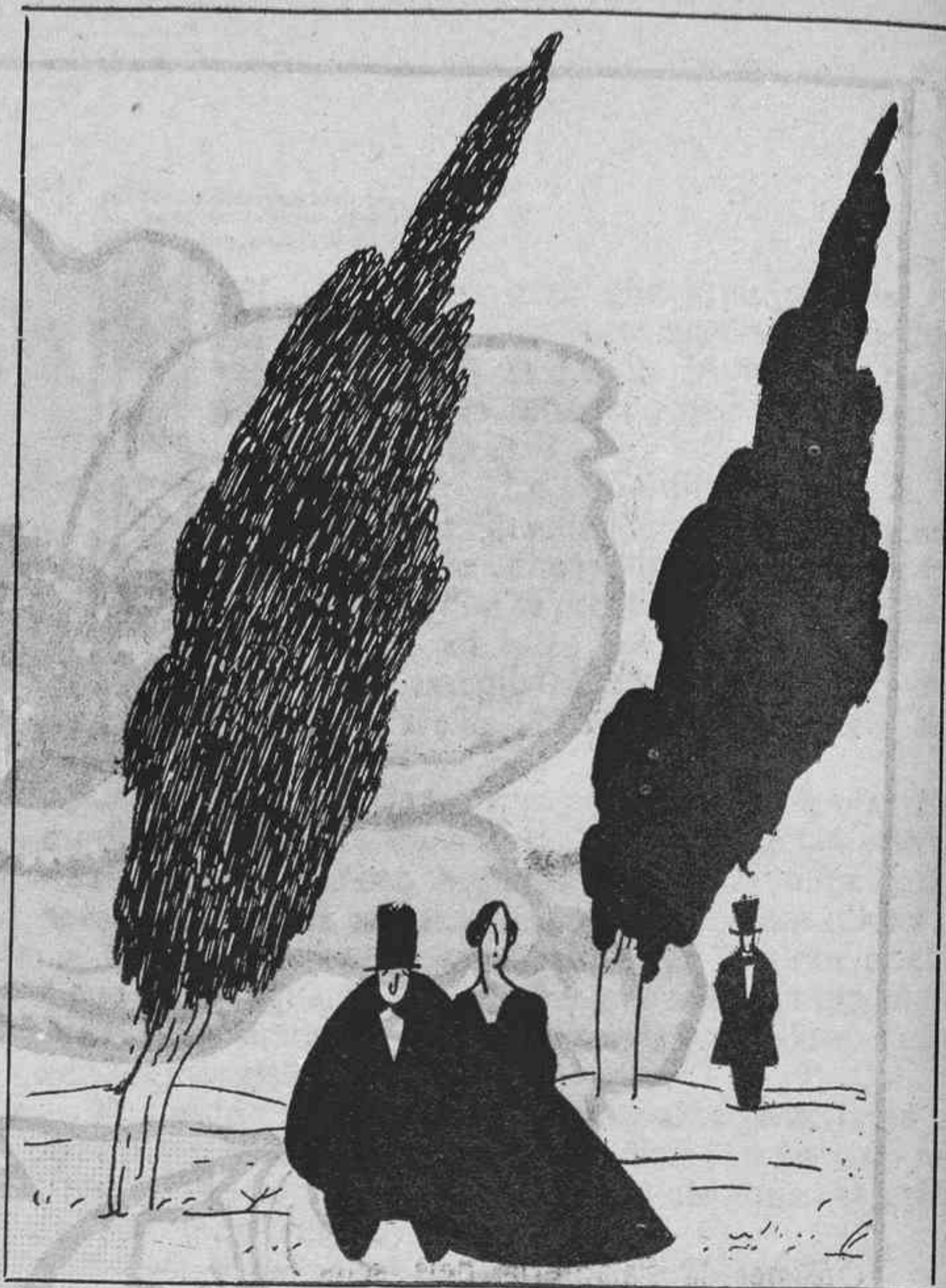
Una joguina sense conseqüències, *El tio politico*, dels senyors López Monis i López Núñez, ha passat sense protestes, però sense entusiasmar a ningú. L'assumpte no té cap novetat. Els artistes de la colla Güell s'hi esmeraren però... no hi hagué de què.

GOYA

Per més que estava anunciada per a demà, creiem que no tindrà lloc fins dijous que vé l'inauguració de la nova temporada amb el debut d'una gran companyia de drames nord-americans i de gran espectacle.

La Companyia Alcoriza, que així se titula, porta per primer actor En Manuel Paris y per primera actriu Emilia de la Vega. Director artístic Lluís Linares Becerra.

Hi ha certa espectació per a conèixer aquesta companyia que proment estrenes sensacionals de la que's tenen les millors referències.

—Qui és aquell que has saludat tan efectuosament.

—A la meua edat convé estar-hi bé. Es el porter del cementiri.

—Oye, chica... ¿quieres hacerte cèlebre, que te escribiré un euple?

Una senyora porta, lligat en una cadeneta al coll, un magnífic medalló amb el retrat del seu espòs.

Una amiga del gran món:

—Filla, que indigest deu ésser el teu marit!...

—Per què?

—Sempre el tens a la boca del estòmac!...

La Mary-Focela a Madrid

Quan tot just acabàvem de llegir les repetides filipiques que els madrilenys han dirigit al diputat Rahola per la seva manca de «galanteria» en vers una femella espanyola, que, segons ells, descortesia fou rebaixar a la Mary-Focela en ple Congrés, ens enterem per el *Heraldo*, de una interessantíssima visita que un dels redactors d'aquest diari ha fet darreament a la tristament famosa coleccionadora.

Heu vos-aquí uns fragments de l'escrit en el qual s'explica aqueixa visita i que firma *El Hermano Melitón*:

«La señorita Mary-Focela no es una mujer guapa; si no poseyera otros encantos que su cara y su figura, en puridad habria que asegurar que es fea... El pelo, castaño, laso y vulgar, lo tiene cortado y rizado artificialmente; la frente es ancha; los ojos, redondos i salientes; la boca, sin ningún encanto...»

Olé per la galanteria dels seus conciudadans, senyora!

Parla el reporter:

«—Me habían asegurado que era usted andaluza; pero, oyéndola hablar, más parece usted catalana. El tono, los giros, algún modismo...»

El *piropo* devia entusiasmar-la, com hi ha Déu!

«— ¿Es cierto que le arrojaron un ladrillo al escenario?»

—Sí; pasé al Goya, y allí siguieron los alborotes, promovidos siempre por el mismo grupo de público. Una noche me tiraron un ladrillo, es verdad. Por cierto que un caballero catalán, que ocupaba un palco, se puso en pie, y fuera de sí comenzó a gritar en catalán: «Eso es una cobardía, una indignidad, una vileza. El que lo haya hecho es un cobarde y un tal y cual, y aquí estoy yo para abofetearlo».

—Eso prueba que las protestas no eran de todos los catalanes—notó Alfonso.

—Quiá, no, señor!... ¡Qué val!...—asintió la Focela.—Eran cuatro sinvergüenzas que no faltan en ninguna parte. ¿Es que no hay también en Castilla?»

—Aquí; desgraciadamente, son más de cuatro—afirmé yo.

—Pero ¿y el famoso cuplé? Qué dice ese cuplé?

La artista recitó entonces el cuplé famoso, que no es, ciertamente, un modelo, ni por su idea, ni por su literatura:

*Soy madrileña neta, de Maravillas;
soy de aquellas mujeres que, el Dos de Mayo,
con su ejemplo animaban a los chisperos
a defender su patria contra el gabacho.*

PERFUMANT-SE

—Veiam si ara la olor també me la treuran.

*Soy de aquellas mujeres que, enardecidas,
llevaron los cañones del Parque al Prado.*

*Soy de aquellas mujeres que en plena lucha
cargaban los fusiles a los soldados.*

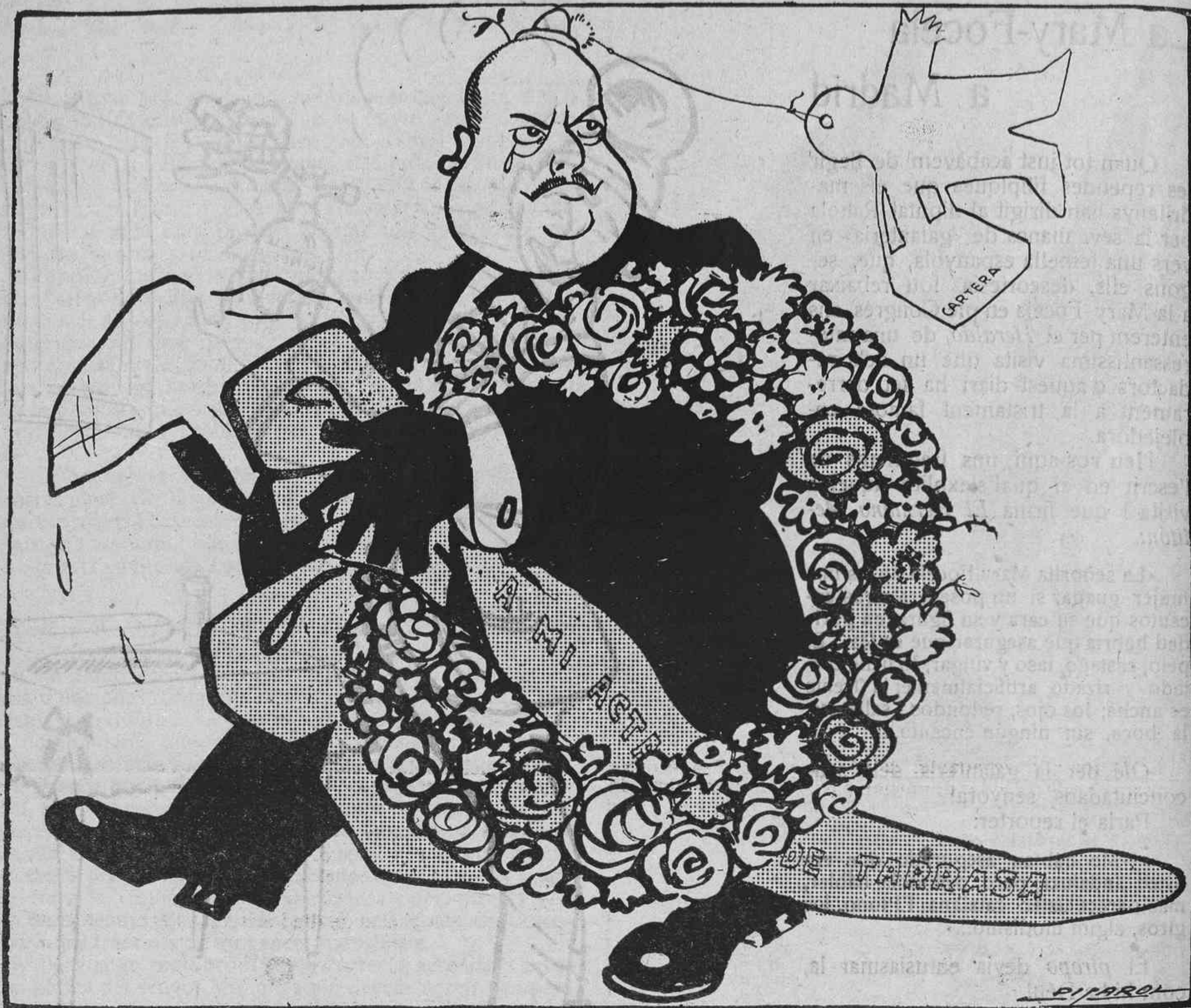
*Lucho como una leona
al grito de ¡Viva España!
y es que por mis venas corre
la sangre de Malasaña.*

—Y de quién es eso?—interrogó Luis de Benito.

—La letra de Castellví y Oliveros; la música del maestro Padilla—dijo Mary-Focela.—Por cierto que han sido tan poco galantes estos caballeros, que, a pesar de cuanto se ha hablado de mí y del cuplé, ni me han visitado, ni siquiera me han enviado una tarjeta.

—Y qué despedida le han hecho en Barcelona?

—La Liga patriótica me dió un banquete, al que concu-

EL DIPUTAT ALFONS SALA

—Portem-li la corona, que el quedar bé no costa una... punyefia.

rrieron algunos militares, y me entregó un pergamino. Las autoridades adoptaron muchas precauciones en la estación; pero resultaron innecesarias. Por cierto que, junto al departamento que yo ocupaba en el coche-cama ha hecho el viaje conmigo el ex-ministro señor Ventosa; pero, claro, no hablé con él.

—Y a Barcelona, ¿cuando volverá usted?

—En Abril. Estoy contratada en el salón Monte-Carlo para actuar diez noches, cobrando doscientas pesetas cada una. Pensé rescindir el contrato; pero me disuadió mi abogado.

—Ya tiene usted abogado?

—Emiliano Iglesias; de quien es secretario mi novio; pero de mi novio no diga usted nada, porque la verdad, es que todavía no sé si le quiero. ¿Conoce usted a Emiliano?

—Sí; nos presentó el verano pasado Manolo Bueno en San Sebastian.

—Manolo Bueno? Es muy simpático y muy caballero, y muy inteligente, ¿verdad? Le conozco.

—Yo le quiero y le admiro cordialmente. Iglesias también es simpático y, según creo, muy galante con las damas...

—Sí; pero es así...—y Mary-Focela adelantó la mano cerrada.—Un poco tacaño, ¿sabe usted? Y eso que yo no puedo quejarme. El verano pasado se me rompió un abanico e Iglesias me llevó a una tienda y me compró uno que le costó seis duros. Mi novio y otros amigos se quedaron haciendo cruces.

—¿Cuánto dinero tiene usted ahorrado, señorita Focela? ¿Diez mil duros?

—Un poco menos... Unos ocho mil. Si hubiera aceptado ciertos amores que se me han brindado, tal vez fuera ya rica; pero no, todo lo he ganado trabajando. Quisiera retirarme antes de cumplir treinta años, en plena juventud.

—Con mucho dinero?

—Me conformo con sesenta mil duros.

Ya te contentarás con tres pesetas.

TOS la curen les Pastillas Helenianas. Una pesseta caixa.

PANALLONS els cura Tópico Gil Kens. Una pesseta frasco.

ASMA la curen les Gotas Helenianas. 4 pessetes frasco.

ELS DEPORTS

Ni la bonica victòria de l'Europa ni la sorollosa derrota del *Martinenc* ens deixen marge a omplir mitja quartel·la; és clar, que sempre hi ha alguna coseta que dir en aquest món, particularment en lo que al deportiu es refereix.

Ara, aquell Club s'ho ha de fer amb l'*Athlètic* de Sabadell; contra el parer dels interessats i del *Barcelona* lo més probable és que no el guanyarà; «ergo» que no tindrà de cedir els punts pel partit en que's disputarà el títol de campions (!).

Tantmateix el reglament federatiu té coses ben estranyes, però més ho són aquestes preocupacions o manies que alguns s'han ficat al cap amb aquest partit, si és que arriba a a fer-se. Perquè, en sèrio, no n'hi ha per aital temor.

Aquests dies, al voltant d'un eloqüent article de M. Brousse, el diputat català del Rosselló, se venen fent molts bons propòsits per a la fundació d'un Club pel foment del turisme a Catalunya. Ho trobem molt bé i sobre tot, si en això s'hi poden interessar gent i elements que puguin fer que l'iniciativa es porti a terme, degudament. Mes són tantes les coses i entitats que s'han fundat, baix un excel·lent objecte que després no s'ha vist mai confirmat, que per totes som prou escèptics.

Vagi un botó per mostra. Què es creu que fa l'Aero Club de Catalunya? Fomentar l'aviació, donant a conèixer sos avenços a arreu, els propòsits en què estem més o menys interessats de les marques estrangeres, del desenrotllo entre els rics sportmen, en concursos de finalitat pràctica, etc.? De cap manera. Els seus socis necessiten «enlairar-se» en altres regions que les celestes. I aquí els tenim, en un soperb local de la Rambla (pròxim a inaugurar-se) junt amb un altre «Sportiva» societat per a fomentar-hi l'afició a les rodones figures, en fi, tota la col·lecció d'«ignoscentes» distraccions acostumats en aitals casos. Es clar que indirectament això també contribuirà a que algú «voli» sense lastre.

En fi, una nota agradable: la Federació Atlètica tornarà a donar senyals de vida; diumenge passat feu una cursa de deu kilòmetres que fou un èxit i preludi de les noves grans campanyes que pensa empendrer, si hi han... atletes.

STOP

ESQUELLOTS

El temps és boig i la Candelera una *enredacuentos*.

Semblava que perquè havia llagrimetat el dia del sant, ja tindrien bonança, i... demà m'afeitaràs. Després de tres dies de bufar un vent calent, que no sé de on diables venia, tornen les gelades i les calamarçades i les temperatures sota zero, que ja'ls dic jo, cavallers, que és un fàstic.

Ho sento per les flors d'ametller, que cauran totes, i no tindrem ametlles per als turrans del Nadal que vé.

Menos mal que serà el turró de l'Autonomia, i per a aqueix no's necessiten ametlles, sinó pinyons.

Ha sigut sol·licitat el corresponent permís per a fer funcionar unes màquines automàtiques distribuïdores de perfums.

En Gonzalito sembla disposat a denegar aqueix permís. Fa molt bé, què diantre.

Perfumat ell, perfumat tothom!

Havem rebut la següent carta, que amb molt gust ens decidim a publicar:

«Figueres, 9, 2, 1919.

Senyors de L'ESQUELLA: Una colla de joves d'aquesta ciutat vos pregunen els aclariu un dubte: Se fa correr que el *Sañor Governador* vol suprimir el mes de Juny.

Vos agrairíem infinit ens ho fessiu sapiguer, al objecte de aplaçar per a aital mes tots els deutes que tenim.

En espera de contesta s'ofereixen, etc...

Per la colla,

F. S.»

Nosaltres, ignorants de tal absurditat, no fem sinó treslladar la carta al interessat per a que aquest els hi contesti lo que faci el cas. El *sañor Governador* té la paraula.

Cara i Creu:

«A la ciutat de Barcelona ha sigut denegat el permís per a reunir-se els representants de les societats culturals que s'interessaven per la reobertura del Centre de Dependents.»

Ve't aquí la cara.

«A la ciutat de Xauxa, cada tarda i cada nit, al voltant de les taules de joc, se reuneixen una colla de subjectes de pèssims antecedents...»

Ve't aquí la creu.

Maria Pujal, preciosa nena de deu anys, que és ja tota una artista, va donar diumenge passat un escullit concert de piano, al «Orfeó Gracienc.»

Interpretà admirablement difícilíssimes composicions de Beethoven, Bach, Chopín, Mendelssohn i altres, en les quals la petita artista fou ovacionada.

En Joaquim Cassadó, el seu mestre, pot estar satisfet d'aqueixa esperança falaguera que's diu Maria Pujal.

Això del alumbrat continua a les fosques.

Les males llengües asseguren que a mitjans d'abril Barcelona restarà sense llum.

I ara que les espelmes van tan cares.

Menos mal que aleshores ja el dia és més llarg i els ciutadans podran resoldre el problema d'una manera ben radical:

Sopant amb claror de dia i anant-se'n al llit com les gallines.

El diari *La Epoca*, de Madrid, diu que si no'ns donen l'Autonomia, en un dia donat, tots els Ajuntaments de Catalunya presentaran la dimissió.

D'on ho ha tret això?

No veu que'ls posarien de Real Ordre?

A Barcelona, per exemple: Alcalde, En Rius i Rius, i regidors els socis de la *Liga de la Tapioca*...

I bon nap hi sortiríem guanyant, com hi ha Cristo!

Segons ens comuniquen els savis higienistes que patim, el microbi de la *gripia* ha tornat a treure el nas.

El vot particular de l'Alfons Sala, la *gripia*...

Ja té raó aquella dita popular: una desgràcia mai vé sola.

La patata—reina dels articles de primera necessitat—ha tornat a pujar de preu... i d'una manera bàrbara.

Semblava que, acabada la guerra, les substistències tornarien a posar-se als preus d'abans... i no senyor!...

Senyores autoritats: ¿què no podrien començar a deixar en pau als catalanistes i empendre una profitosa campanya contra els detentadors de la patata?

Magatzems LA PARISIÉN

31, Ronda Sant Antoni, 31

Liquidació completa de totes les confeccions i «saldos» d'hivern

3.000 troços de llana, que oferim a qualsevol preu.

1.000 "cortes" d'home, trajo a 15, 20 i 25 pessetes cada un.

500 abrics que resten per a nenes, senyores i homes, els saldem sense càlcul de preu.

Mantes de llana, les que resten 20 % descompte al preu de cost.

Pells a preu mai vist.

Llaneria per a senyora, "corte" llana pura, ara a 10 pessetes.

Abric home,	bon panyo i forros	ara	15 Ptes.
Abric home,	que hem venut a 50 ptes.	ara	25 "
Abric anglès,	llegítim, de valor 100 pessetes,	ara	45 "

Abric nena,	per a colegiala,	ara	5 Ptes.
Abric nena,	gamusa superior, de 25 pessetes	ara	12 "
Bluses llana,		ara	6 "

“REMATE” DE PREUS EN ABRICS DE SENYORA

Abric senyora,	clase superior, de 25 pessetes	saldo	5 Ptes.
Abric senyora,	de bon panyo	ara	15 "
Abric senyora,	de 40 pessetes	saldo ara	22'50 "
Abric gamusa	extra, de 60 pessetes, saldo	ara	30 "

Abric	de lo millor en clase, de 100 pessetes, saldo	ara	45 Ptes.
Abric	vellut, de 200 pessetes	saldo	95 "
Abric	vellut Nord, valor 250 pessetes	ara	140 "

Regals
sensacionals

100 metres	vellut seda de 12 pessetes metre	ara	6 Ptes. metre
200 metres	vellut superior de 6 pessetes, metre	ara	3 " "
Mocadors bordats,	en precioses caixes	a	2'50 Ptes. una
Camises bordades		ara	3 Ptes.
Faldilles interiors,	«refajos» de teixit	ara	4 "

Regals
sensacionals

Ronda Sant Antoni, 31-Magatzems LA PARISIEN-Ronda Sant Antoni, 31

Se regalen cupons "LA UNIÓN", "LA ESPAÑOLA" i "SELLOS ODEÓN"

La setmana que ve sortirà **El català de "La Mancha"**

Tragi-comèdia d'En SANTIAGO RUSIÑOL

COMEDIES I DRAMES

D'ALLES TEMPS

AGULLA (LA), per Pelai Briz	Ptes 2
ALMODIS, per Ubac i Viñeta	» 2
ASALT (UN), per A. Carreras	» 1
ACUSACIÓ PRIVADA (L'), per M. Giol.	» 0'50
AUCELLS, per Sendra i Puig	» 0'50
ANTANY I ENGUANY, per N. N.	» 0'25
ANADA A MONTSERRAT, per E. Aulés.	» 2
ARRIBAR I MOLDRE, per S. Cart	» 1
AUCELLS D'AMÉRICA, per Ferrer i Codina	» 1
ARMARI MISTERIÓS, per M. M. Palá	» 1
AUCELL CRIAT A FORA (L'), per E. Martínez	» 1
ADROGUER DEL PADRÓ (L'), per V. Costa	» 1
AGREGAT DE BOIGS (L')	» 2
AVI (L'), per Riera i Bertrán	» 1
ANGELS DE DEU, per B. Carcasona	» 1
AMÉLLAS D'ARENYS (LAS), per J. M. Arnau	» 1
ANY 1300 (L'), per M. Figarola	» 0'50

FREDERIC SOLER (Pitarra)

Contes de la vora del foc
Contes de l'avi-Nits de lluna

Tres volums diferents al

PREU de: 2 pessetes tom

D'En JOSEP BURGAS

Pessetes		Pessetes
Gloriós Sant Medi o la Colla dels Tivats. 1	D'ALLES TEMPS	Peus de plom . . . 0'50
Jordi Erin 0'50		La Carn 1
Nuvis a Montserrat. . 0'50		Sacrilegi. 1
Els Segadors de Polonia 0'50		El llibre dels petons. 0'50
		Flor de Picardia . . . 1

PESIGOLLES FINAS

Un tom 0'50 pessetes

Llaminadures del cor

Un tom 0'50 pessetes

TEATRE COMPLERT

Las bodas d'En Cirilo-¡Qui compra maduixes! - Oriental - L'ase de l'hortolá-A casa l'alcalde-La Viuda

Per EMILI VILANOVA Ptes. 1'50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

LA POLITICA COMICA

En Rahola.—Aquí verán, señores...
Chor d'infants.—Romanços en aquesta hora!..